

KOMIKS PRORÁŽEJÍCÍ SI CESTU ČASEM

Václav Maxmilián

Ve čtvrtém sešitu komiksového románu *Watchmen* se vypráví o životě Dr. Manhattana, člověka, který se vinou nehody v radiální komoře stal vyšší bytostí. Nevnímá čas odděleně jako přítomnost, minulost a budoucnost, ale vidí všechny události zároveň. Objevují se před ním jako náhodné fragmenty času, které obývá současně, a skládá tak před sebe obraz svého života. Na podobném principu vystavěl americký autor Richard McGuire svůj komiksový román *Tady* (*Here*), který na začátku léta vyšel v českém překladu Marka Torčíka v nakladatelství Host.

Současná podoba vychází z drobnější práce — stejnojmenného šestistránkového komiksu, který McGuire uveřejnil v roce 1989 v zásadním undergroundovém časopisu *Raw*, který založil Art Spiegelman a Françoise Mouly. Tehdejší komiks měl ještě klasickou šestipanelovou mřížku na stránce, ale už se v něm prolínalo více časových rovin a v této podobě měl značný vliv na tehdejší i následující generaci tvůrců, kteří si uvědomili, že panel nemusí zůstat fixovaný v jednom čase a prostoru.

Aktuální komiksový román *Tady* má o poznání bohatší strukturu, pracuje s širší paletou výtvarných technik a rozvíjí množství leitmotivů v průběhu celého vyprávění. McGuireova inovativní technika však zůstává v základu stejná — do jednoho panelu, který tvoří vždy dvojstrana, vkládá další drobnější okna, v nichž se odehrávají jiné děje ze stejného místa, ovšem v jiném čase.

Příběh se rozprostírá na ploše mezi třemi a půl miliardami let a rokem 22175. Na časově fixované dvoustraně se prostupují panely, jež fungují jako průhledy do nej-různějších období, a tak na tomto malém výseku světa sledujeme zároveň procházející se dinosaury, lov původních Američanů nebo kočár vezoucí Benjamina Franklina na večeři za jeho synem. Uzlovým časoprostorovým bodem, v němž se výjevy potkávají, je pak především obývací pokoj rodinného domu a příběhy rodin, jež v něm žily, zařizovaly ho, pořádaly v něm večírky, hádaly se a vychovávaly děti.

Richard McGuire
Tady
přeložil Marek Torčík
Host, Brno 2025
302 stran

Tímto způsobem jednotlivé děje prostupují celý komiks, mnohé linky vyprávění často mizí a vracejí se až za několik desítek stran. Nutí to ke zvýšené pozornosti a neustálému listování zpět, díky čemuž si můžeme mnohem zřetelněji všimnout proměn interiérů, náhodně zahlédnutých postav i pronesených výroků. Příběhy nemizí v čase, ale navazují na sebe a doplňují se, třeba jen gestem nebo větou, a tak první stránky s těmi posledními vytvářejí oblouk uplývajícího času.

McGuire působivě vytváří i vizuální metafory. Když se v jednom panelu na rozmezí několika dvoustran vypráví příběh, ostatní panely na to reagují vizuálními aspekty z jiných dob. Zatímco v jednom okně si rodinka na gauči vypráví vtip, v průběhu několika stran vidíme na zbytku dvoustrany vývoj krajiny, v níž dům stojí — od bažin, pralesů a lesů, do nichž

se v jiném panelu vkrádá dřevorubec, jehož příchod předznamenává budoucí kultivaci divoké přírody. Po pokáceném stromu zbyde jen pařez a za chvíli už vůbec nic. Dům, který zde mezitím vyrostl, je na další stránce v plamenech.

K těmto vizuálním metaforám patří také množství referencí, jež odkazují k poezii a výtvarnému umění. Nejzřetelnější je krb v obývací místnosti, jediná stabilní část domova, který se v průběhu vývoje — tedy od postavení domu po jeho zničení — nemění. V jedné časové lince visí nad krbem zrcadlo a pod ním stojí dřevěné hodiny. Jejich konstelace odkazuje na slavný obraz Reného Magritta *Plynoucí čas probodnutý dýkou* (*La durée poignardée*), kde skrze krb projíždí zmenšená parní lokomotiva odkazující na pohyb času. A přesně takto kniha působí: jako dlouhý vlak prorážející si cestu časem, kde za okny v rychlém sledu zahlédneme aspekty uplynulého věku.

McGuireova kniha před námi otevírá živou interpretaci paměti místa. Skutečně události se na stránkách setkávají s nepřesnými vzpomínkami lidí. Paměť se zachovává skrze předměty a rituály, a tak se klíče, hodinky a peněženka stávají symbolem dvacátého století. Rituály jako Vánoce, Halloween nebo jen obyčejný tanec v obývacím pokoji se v panelu propojují napříč časem a odkazují ke své neměnnosti.

Mohlo by se zdát, že McGuireův nápad se rychle vyčerpá, ovšem intenzita, rychlost, proměnlivost a hloubka předkládaných obrazů vtahují s každou stránkou. Nitky příběhů, jež mezi sebou jednotlivé časové roviny vytvářejí, jsou sice jemné, ale pevné, a když některou zahlédneme, nemůžeme přestat pátrat, kam až nás zavede. ●

